

kező országokra terjesztették ki: USA, Szovjetunió, NSZK, Franciaország és Kanada. Hasonló viszonylatban elemezték az információk államok közötti átvitelét is.

A *LINK Resources Corp.* (New York) és a *Transnational Data Reporting Service Inc.* (Washington, D. C., Amszterdam, Párizs) 1979 folyamán tanulmányt kíván közreadni, amelyben a nemzetközi információáramlás szabályozásával kapcsolatos – stratégiaileg legkedvezőbb – módszereket ismertetnék. A tanulmány Észak-Amerika, Nyugat-Európa és néhány kiválasztott fejlődő ország relációjában foglalkozna a nemzetközi adatátvitel normáinak kialakításával.

JETTEL, W.: Der „Informationskrieg“ und seine Hintergründe = Nachrichten für Dokumentation, 30. köt. 2. sz. 1979. p. 63–68./

(Takáchné Tóth Mária)

Az EURONET hatása az amerikai információs piacra

Az Európai Gazdasági Közösség (EGK) számítógépes hálózata, az EURONET 1979-ben kezdi meg működését. Az adatbázisokhoz való hozzáférés a kilenc tagország postaigazgatóságai által közösen létrehozott és üzemeltetett távközlési hálózat útján történik. A postaigazgatóságok szabják meg a hálózattal elérhető adatbázisok használati díját és így a TYMNET és TELENET amerikai hálózatokhoz való kapcsolódás díjait is, amelyek útján a Systems Development Corporation (SDC) és a Lockheed szolgáltatja adatbázisok elérhető.

Ebből adódott az igen súlyos probléma, ami az EURONET indulásával valóságos információs háborúhoz vezethet: ugyanis az érintett postaigazgatóságok az amerikai hálózatok igénybevételének díját igen magasra emelték. E hálózatokhoz való kapcsolódás magán telefonvonalakon, reális áron történt, a jelenlegi ár viszont igen magas: óránként 31,2 dollár. Ha ezt az összeget összevetjük az EURONET által már bejelentett használati díjjal (3,78 dollár óránként), érthetővé válik a helyzet súlyossága, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy a legtöbb EURONET-adatbázis amerikai eredetű. Ez az árpolitika az EURONET-et olyan igazságtalan előnyhöz juttatja, ami szinte egyenlő az amerikai szolgáltatások európai embargójával.

A piaci versenynek egyébként számos előnye van, pl. ez legfőbb hajtóereje a rendszerek tökéletesítésének. Az adatbázist szolgáltatók egészséges versengése egyes adatbázisokért végső soron szintén a felhasználók érdekeit szolgálja, hiszen egyébként ezek az adatbázisok csak egyetlen helyen, igen drágán lennének hozzáférhetőek,

szűk felhasználói réteg számára. A nemzetközi információátadásban a verseny akkor kezd károsná válni, ha az egyik fél vásárlás útján duplikál egy másik ország által előállított adatbázist, és azt saját rendszerén lényegesen kedvezőbb feltételek mellett képes értékesíteni. Az EURONET esetében éppen ez a helyzet; a kedvezőbb feltételek az EURONET javára a TYMNET és TELENET igénybevételére kiszabott túlzottan magas díjakból erednek. E helyzetben az USA részéről a következő kérdések merülnek fel:

*képes lesz-e a nemzetközi versenyre?
ésszerű-e egyáltalán, hogy az EURONET számára
adatbázisokat szolgáltasson?*

ki nyer vagy veszít hosszú távon?

Eddig az európai *Space Documentation Center* (Frascati) nem volt az SDC és a Lockheed jelentős versenytársa. Mégis, az általa, továbbá a kanadai CANOLE rendszer által forgalmazott amerikai adatbázisok szolgáltatása némileg rontotta az amerikaiak üzletét, és ezen már régebben el lehetett volna gondolkodni. Az EURONET beindulása igen komoly, kb. 25%-os üzleti veszteséget jelenthet az amerikaiak számára, amin végső soron az USA felhasználói veszítenek, mert a szolgáltató rendszerek a gazdaságos üzemeltetés érdekében kénytelenek lesznek emelni a díjakat. Az amerikai adatbázis-előállítóknak elsősorban a hazai felhasználók érdekeit kell szem előtt tartani, hiszen a legtöbb adatbázis nagy állami támogatással jött létre.

Milyen megoldások jöhetnek számításba? Az adatbázis-előállítóknak vagy olyan magas díjakat kell az EURONET-nek felszámítani, hogy csökkenthessék az amerikai felhasználói díjakat, legalábbis addig, amíg a nyugat-európai postaigazgatóságok árpolitikája biztosítja a tisztességes versenyt; vagy az amerikai adatbázisokat egyáltalán nem kell Nyugat-Európában forgalmazni.

Az EGK postaigazgatóságainak intézkedésével szemben az amerikai felhasználók egységes, koncentrált reakciójára van szükség, ami a nagy szakmai szervezetek (American Society for Information Science, American Library Association stb.) és az újabban alakuló on-line felhasználói csoportok útján történhetne. A nemzetközi információátadás e súlyos problémájának e szervezetek az 1979 októberében tartandó Könyvtári és Információs Szolgáltatások című Fehér Ház konferencián is minden bizonnyal hangot adnak, így az USA szenátusának Külföldi Kapcsolatok Bizottsága tiszta képet nyerhet további információátadási politikája kialakításához.

/BRENNER, E. H.: EURONET and its effects on the U. S. information market = Journal of the American Society for Information Science, 30. köt. 1. sz. 1979. p. 5–8./

(Novák István)